

Weingartner Balázs
fenntarthatóságért felelős államtitkár
Innovációs és Technológiai Minisztérium

Tisztelt Államtitkár Úr!

Hivatkozva a 2018. év őszén, az Országos Környezetvédelmi Tanács ülésén a körforgásos gazdasági jogszabálycsomag hazai bevezetéséről tartott tájékoztatóján elhangzottakra mellékeltem megküldöm a Tanács javaslatait a jogharmonizáció során kiemelten fontosnak tartott kérdésekről.

A Tanács, mint a Kormány környezetvédelmi ügyekben illetékes tanácsadó szerve, folyamatosan figyelemmel kíséri a környezetvédelmet érintő hazai és nemzetközi folyamatokat, stratégiai, szabályozási és végrehajtási döntéseket és azok hazai érvényesülését. Ennek alapján véleményezi a megszülető, a környezet állapotára jelentős hatással bíró tervek, programok és szabályozások tervezeteit, illetve azok környezeti értékelését, adott esetben javaslatot tesz azok irányaira. Feladatai között szerepel a környezetvédelmet érintő közösségi jogalkotás stratégiai jelentőségű kérdéseivel kapcsolatos véleményének kialakítása is.

Ez utóbbi keretében a Tanács áttekintette az Európai Bizottság körforgásos gazdaságra történő átállást célzó cselekvési programját, különös tekintettel a program keretében 2018. június 14-én kihirdetett, a hulladékgazdálkodási irányelveket módosító jogszabálycsomagra. Mivel a módosítások a hulladékra vonatkozó irányelveket érintik, amelyeket a tagállamoknak 2020. július 5-ig nemzeti jogrendszerükben is érvényesíteniük kell, javaslataink elsősorban a változások hazai hulladékos szabályozásban történő érvényesítésére irányulnak. Szükségesnek tartjuk azonban, hogy ez szabályozó rendszer teljes körű felülvizsgálatán alapuljon, és az az érintettek bevonásával és megfelelő felkészülési idő biztosításával történjen meg. Javaslataink az OKT Hulladékpolitikai Bizottságának előkészítésében, több egyeztető megbeszélés lapján készült, amelynek ajánlásait javasoljuk a jogalkotás során tekintetbe venni.

Budapest, 2019. Február 14.-én
A Testület nevében és megbízásából

Dr. Bulla Miklós

**Az Országos Környezetvédelmi Tanács
véleménye és javaslatai
a körforgásos gazdaság [CE] cselekvési program keretében, a hulladékgazdálkodási
irányelveket módosító jogszabály-csomag tartalmához kapcsolódóan**

**A körforgásos gazdasági jogszabálycsomag végrehajtását elősegítő intézkedési
javaslatok**

A körforgásos gazdaságra való átállás nem kizárólag hulladékgazdálkodási kérdés, hanem egy újfajta gazdaságstratégiai megközelítést igényel, amely tekintetbe veszi az ENSZ fenntartható fejlődési céljait (SDG), a klímaváltozás kihívásait, az anyag- és energiahatékonyság kívánalmait is. Ugyanakkor az EU jogszabálycsomag előírásainak hatékony hazai érvényesítése a hulladékos szabályozási rendszer teljes körű felülvizsgálatát és átalakítását igényli, ami garantálja az átláthatóságot és a kiszámíthatóságot, és egyértelműen meghatározza a termékek gyártóinak, forgalmazóinak és fogyasztóinak, illetőleg a hulladék termelőinek és kezelőinek felelősségét.

A hatékony végrehajtás érdekében szükségesnek tartjuk az intézkedések meghatározásába bevonni mindezen érintett szereplőket, azok képviselőit, biztosítva az életciklus-szemlélet érvényesülését, és igazodva az egyes anyagáramok és gazdasági ágak specialitásaihoz. Ezért támogatjuk az anyagárami munkacsoportok létrehozását. Emellett azonban szükségesnek tartjuk, hogy hasonló megközelítésben – hulladékhierarchiának megfelelően – a hulladékképződés megelőzését is külön munkacsoport támogassa.

A megfelelő átültetés és végrehajtás érdekében felülvizsgálatra és szükség szerinti módosításra javasolt jogszabályokat az 1. függelékben soroljuk fel.

Az irányelvekben meghatározott számszerű, valamint határidőhöz kötött intézkedési követelményeket a 2. függelékben foglaltuk össze.

A Tanács javaslati a főbb,- átfogó témakörökre

A hulladékképződés megelőzése, csökkentése

A hulladékképződés megelőzésének eszközei alapvetően nem hulladékgazdálkodási, hanem gazdaság-, illetve társadalompolitikai jellegűek, azonban sok párhuzamos, adott esetben a hulladékgazdálkodási rendszerrel együtt működtethető rendszerelemük lehet, amelyeket a gyűjtés/visszavétel, hulladékudvar/újra-használati központ, újra-használatra előkészítés/javítás-korszerűsítés, lakossági szemléletformálás, kiterjesztett gyártói felelősség terén meglévő hasonlóságok, szinergiák kihasználásával javaslunk megvalósítani.

A jogszabályi kötelezettségek mellett szükségesnek tartjuk – elsősorban az újrahasználat ösztönzésére – az érintetteket érdekeltté tételét. Véleményünk szerint ezért állami és uniós forrásokból, pályázatokkal szükséges támogatni és az összes operatív programba beépíteni az erőforrás-hatékony, tartós, javítható, újrahasználható, korszerűsíthető, veszélyes anyag

.....

felhasználást kiváltó termékek fejlesztését és gyártását, az újra-használati rendszerek és javító-hálózatok kialakítását. A rendszerek működtetésének finanszírozási forrásaként a környezetterhelés alapján beszedett díjak és járulékok egy részét lehetne felhasználni, beleértve a szemléletformálást, valamint az újra-használatot és megelőzést segítő társadalmi szervezetek, vállalkozások támogatását is.

Ehhez egyértelműen meg kell határozni a hulladék-nemhulladék határvonalat (melléktermék és hulladék vége feltételrendszer felülvizsgálata), a használt cikk kereskedelem feladatokhoz igazodó, a jelenleg működő megoldásokat nem korlátozó, de ellenőrizhető kereteit. Javasoljuk külön hulladék-megelőzési munkacsoport létrehozását, amelybe az érintett szereplőket a konkrét téma-, feladat- és hatáskörök meghatározásával be lehet vonni.

A HKI-ben a megelőzés szempontjából kiemelten kezelt területek:

- Kritikus anyagok: A gazdasági kulcságazatokban nélkülözhetetlen, ritka ásványi nyersanyagok hulladékká válásának megakadályozása, azoknak a hulladékká vált termékekből (másod)nyersanyagként való kinyerése majd újrafelhasználása érdekében javasoljuk a lehetséges hazai források (pl. meddőhányók), felhasználási területek, termékek felmérésére programot indítani, a kinyerési technológiák kutatás-fejlesztését támogatni. Másrészt a környezet szempontjából kritikus anyagok felhasználásának, illetve újra-használatának elkerülése érdekében – a vonatkozó nemzetközi egyezmények és szabályozók szigorú betartatása mellett – javasoljuk a különös aggodalomra okot adó anyagok (SVHC, POP, VOC, higany, kadmium, stb.) – kiváltásának támogatását.

- Javasoljuk a „zöld közbeszerzés” kötelező elemeinek meghatározását az állami és önkormányzati beszerzésekre, előnyben részesítve a hulladékhasznosítással készült, energiahatékony, klímabarát, helyettesítő, stb. termékeket, építési kiírásoknál a másodnyersanyagok használatát, a „0” energiaigényű és a megújuló energiaforrások felhasználó megoldásokat.

- Az élelmiszer-hulladék képződésének csökkentése érdekében, támogatni javasoljuk az élelmiszeripari üzemek technológia fejlesztését, javasoljuk a minőségi/esztétikai követelmények és elvárások felülvizsgálatát, a „csökkent értékű” termékek minősítésének és piacának kialakítását. Az üzletek és piacok, a vendéglátás működési szabályainak felülvizsgálatát (hulladékkezelési, közegészségügyi feltételek), a segélyezési célú felhasználást könnyítő keretek kialakítását, a lakossági szemléletformálás erősítését a gyártók, a forgalmazók és a civilek bevonásával, a növényi maradványok házi és közösségi komposztálásának és a komposzt felhasználásának ösztönzését.

- A hulladékelhagyás visszaszorítása érdekében javasoljuk egyértelműen megkülönböztetni a szemetelést az illegális hulladék-elhelyezéstől. Javasoljuk szigorúan tiltani a lakossági hulladéktüzelést, a nyílttéri avarégetést, meghatározni a köztisztasági feladatokat és felelősségi viszonyokat. Javasoljuk a közvetett bizonyítékok felhasználhatóságának megteremtését, az eljáró szervezetek összehangolt, hatékony ellenőrzési mechanizmusának kialakítását, meglévő jogosítványaik felülvizsgálatát, bírság helyett az eljárási és felszámolási

.....

.....
költség megfizetését. A lakosság ösztönzését szolgálhatná a köztisztasági költségek beépítése a közszolgáltatási díjba, külön nyilvántartva és közzétéve annak mértékét és okait.

- A lomtalanítással járó anomáliák felszámolása érdekében, a sokkal részletesebb szakmai felvilágosítás mellett arról, hogy „mit lehet kitenni és ki viheti el” fokozott hatósági ellenőrzésre lenne szükség. Megfontolásra javasoljuk az elektromos/elektronikai cikkekre külön gyűjtőjáratok szervezését, a házhoz menő egyedi elszállítás biztosítását. Legális megoldás lehet ugyanakkor pl. speciális lomtalanítási jogosítvány kiadása is (kvázi gyűjtési/kezelési engedély), ami összhangban volna a használtcikk kereskedelem és a piacok („bolhapiac”) szabályrendszerével. javasoljuk az újra-használati központok (közszolgáltató, önkormányzat, civil szervezetek), működési kereteinek meghatározását, amelyekben szakszerű javítási, feljavítási tevékenységet is végezhetnek.

- Javasoljuk a megelőzési intézkedésekkel elérendő célértékek meghatározását az OMP-ben: pl. képződő mennyiség %-os csökkenése eredet/hulladékáram szerint (települési, termelési, veszélyes, élelmiszer, csomagolás), BAT szerinti anyaghatékonysági, termék minőségi mutatók (tartósság, javíthatóság, újrahasználatosság) megállapítását, ezek beépítését pl. a környezetbarát termék védjegy kritériumok közé), a garanciális előírások felülvizsgálatát, általános terméktervezési elvek (követelmények) kialakítását.

Elkülönített gyűjtés – hasznosítás

Javasoljuk a különböző gyűjtési módszerek lehetővé tételét, illetve kombinálhatóságát (házhoz menő/szigetes/hulladékudvar/gyártói felelősségi-forgalmazói). A komplex rendszerek logisztikai vizsgálata alapján kialakítható a gyűjtőszigetek és hulladékudvarok, újra-használati központok, speciális gyűjtőhelyek hálózata, a házhoz menő gyűjtés mellett – elsősorban kistelepüléseken és szórt településszerkezet esetén – a konténeres gyűjtés alkalmazása. Javasoljuk a helyi kezdeményezések felkarolását, a települési/kerületi hulladékgyűjtő akciók szervezését, bevonva a helyi oktatási intézményeket és civil szervezeteket is, különös tekintettel a szemléletformálásra. Folyamatos”napi szintű” és egyértelmű tájékoztatásra van szükség a szelektivitásról; miért szükséges, mit hova kell, illetve lehet tenni, bemutatva a lehetőségeket (beleértve a gyártói felelősségi át/visszavételi lehetőségeket és kötelezettségeket), és rendszeres tájékoztatást adva az eredményekről is.

A gyűjtés hatékonyabbá tételéhez javasoljuk az abban érintettek érdekeltségét fokozni; olyan ösztönző rendszer kialakítását, amelyben a lakosság érzi, hogy többet kellene fizetnie, ha nem gyűjt szelektíven, az önkormányzat és a közszolgáltató a költségvetésében érzi, hogy mennyi és milyen minőségű hulladékot gyűjtöttek elkülönítve, a gyártó és a forgalmazó pedig az átvett, hasznosított hulladék mennyiségével arányosan csökkentheti más költségeit.

A lakossági díjakat javasoljuk a vegyes hulladék mennyisége alapján, viszonylag magasan meghatározni, ami a szelektivitással arányosan csökkenne (önkormányzati szinten). Javasoljuk elismerni a „0” (vegyes) hulladék lehetőségét, valamint a rugalmasabb

Országos Környezetvédelmi Tanács

.....
„kukaválasztékot”. A szankcionálásnál a fokozatos szigorítást tartjuk járható útnak: figyelmeztetés, „szégyenpad”, nem megfelelő gyűjtésnél visszahagyás, szabálysértés.

Az önkormányzatok anyagi érdekeltsége is megeremthető, ha a települési szinten képződő (vegyes) hulladék mennyiségének csökkenése, az elkülönített mennyiség arányának növekedése elismerést kap (pl. meghatározott arányok elérése esetén nagyobb normatív működési támogatás).

A közszolgáltató közvetlen anyagi érdekeltsége erősítené érdekeltségét az elkülönített gyűjtésben és a lerakás csökkentésében is. A fenntartási és fejlesztési költségek finanszírozási rendszerét a helyi és térségi sajátosságok figyelembe vételével, az önkormányzatok és a közszolgáltatók, illetve érdekvédelmi szervezeteik bevonásával javasoljuk meghatározni. Az adott rendszerben beszédett díjak és értékesített „haszonanyagok” bevételei mellett célszerű a környezetterhelés alapján beszédett díjak és járulékok egy részét erre fordítani. Szükségesnek tartjuk annak egyértelmű meghatározását, hogy mely hulladékfajták tartoznak – és meddig – a közszolgáltatás körébe, és melyeknél van (lehet) hulladékgyűjtői és/vagy gyártói felelősségi rendszer (is). Véleményünk szerint hatékonyság növelő lenne a közszolgáltatás körébe tartozó hulladékokra vonatkozó kereskedelmi korlátozás és a központosított „haszonanyag-értékesítés” enyhítése.

Javasoljuk a hulladékudvar-hálózat fokozatos sűrítését és átvételi körének bővítését (pl. végső célként 5000 lakosonként), különös tekintettel háztartási veszélyes hulladékokra. Ugyanakkor az ingyenes átvétel adminisztrációját minimálisra kellene csökkenteni, a lakóhely és a díjmegfizetés igazolását pedig elhagyni.

Tekintettel a csomagolási hulladékokra vonatkozó külön célrendszerre, javasoljuk egy olyan mérő, illetve statisztikai elszámolási rendszer kialakítását, amellyel a csomagolási (elsősorban papír, műanyag és fém) hulladék mennyisége standard módon elkülöníthető az azonos anyagú nem-csomagolási hulladéktól.

Az újra-használatra előkészítés és az újrafeldolgozás mértékének fokozása érdekében támogatni javasoljuk az anyagában hasznosítást célzó beruházásokat – beleértve a tisztító, válogató létesítményeket is.

Fontosnak tartjuk a települési hulladék energetikai hasznosításának státuszát a HKI-hoz, az anyagában hasznosítási célokhoz és lerakási korlátozásokhoz igazítva rendezni; a meglévő RDF készletek és kapacitások mennyiségi és minőségi felmérése alapján lehet kialakítani a válogatási technológiák fejlesztési terveit, jobban szolgálva az anyagában hasznosítást (pl. MBT helyett MRBT). Az RDF minőségét a meglévő energetikai hasznosítási lehetőségekhez és igényekhez célszerű igazítani.

A lerakási járuléknak közvetlenül a hulladéktermelőt (ide értve a közszolgáltatót is) kellene arra ösztönöznie, hogy más módot válasszon hulladéka kezelésére. A jelenlegi egységes, de sok kivételt tartalmazó járulék rendszer helyett, a célok alapján differenciált járulékok

.....

.....

volnának hatékonyak, amelyek szolgálnák a hulladék beszállítójára történő áthárítást és számára a járulék – a számlán elkülönítve – az ÁFA mentesség megállapítását.

A gyűjtési és hasznosítási célszámokat az OHT-ben célszerű éves bontásban meghatározni, az éves OHKT és OGYHT pedig ez alapján az előírt határidőben a finanszírozás aktuális előirányzatait tartalmazza.

A kiterjesztett gyártói felelősség és a környezetvédelmi termékdíj rendszer

A Keretirányelv értelmében az EPR rendszereknek – azon túl, hogy meg kell határozni az érintett a kötelezettek és termékcsoportok körét, a hulladékaik kezelésében elérendő célokat – finanszírozni kell az érintett hulladékok gyűjtési és kezelési költségeit és a célok elérését biztosító létesítmények költségeit. E' költségeket alapvetően a gyártóknak kell megfizetniük, azonban ez a fizetési kötelezettség nem haladhatja meg a teljesítéshez szükséges költségeket (beleértve a tájékoztatási és szemléletformálási, valamint az adminisztrációs költségeket is). Véleményünk szerint ez egyértelműen azt jelenti, hogy az EPR rendszereket le kell választani a ma működő termékdíjas rendszerről, amelyben a gyártók a termékdíj megfizetésével kötelezettségeiket gyakorlatilag teljesítették, a célértékek teljesítéséért az állami intézményrendszer felel, a termékdíj mértéke pedig így nincs kapcsolatban az adott termékcsoport hulladékainak gyűjtési és kezelési költségeivel. Nem felel meg a termékdíj rendszer az EPR követelményeknek azért sem, mert abban keverednek a „büntető”, termékforgalmazást korlátozó intézkedések a termék hulladékának gyűjtését és kezelését szolgáló előírásokkal. Ezért javasoljuk a két funkció szétválasztását; a tisztán adó jellegű termékdíjról leválasztva az egyes, gyártói felelősségi körbe tartozó termékcsoportok hulladékainak kezelését szolgáló gyártói hozzájárulást. Így biztosítható, hogy az EPR rendszerekben fizetendő díjak fedezzék – és csak azt fedezzék – a követelmények teljesítéséhez szükséges költségeket.

Fontosnak tartjuk, hogy az EPR rendszerben érintett gyártók (és forgalmazók) anyagilag is érdekeltnek legyenek a minél hatékonyabb gyűjtés és kezelés megszervezésében, a kötelezettségek teljesítésében. Ezért a rendszerek ki-, illetve átalakításakor fokozott hangsúlyt kell fektetni az EU irányelvek szerinti gyártói felelősség szerinti, a gyártók egyéni és kollektív teljesítését lehetővé tévő, sőt elváró végrehajtásra, amelyben a gyártók felelőssége a rendszer megfelelő irányításában is érvényesül. Megfontolásra javasoljuk azt is, hogy a gumiabroncsok és az olajtermékek vonatkozásában is szülessenek meg az EPR rendszer követelményeinek megfelelő külön jogszabályok is.

Mindemellett szükségesnek tartjuk azt is egyértelművé tenni, hogy az EPR rendszer a megelőzésre is kiterjed, azaz a gyártó felelőssége annak eldöntése is, hogy a visszavett termék valóban hulladék-e, az javítható, korszerűsíthető-e, illetve használt cikként tovább használható-e, és az ezek eldöntéséhez majd megvalósításához ugyanúgy hozzá kell járulnia, mind a hulladék kezeléséhez.

Kiemelt anyagáramok

.....

Országos Környezetvédelmi Tanács

A módosított irányelvek számos anyag-, termék-, illetőleg hulladékáramra vonatkozóan tartalmaznak külön kötelezettségeket (L. 3. Függelék). Ezek teljesítése érdekében szükségesnek tartjuk az adott anyagáramban érintettek bevonását az adott terület helyzetének elemzésébe, a következtetések levonásába és az intézkedések kidolgozásába. Az intézkedések célszerűségét és végrehajthatóságát – beleértve a finanszírozhatóságot is – megfelelő helyzetfeltárással szükséges megalapozni. Ennek során figyelembe venni az alapanyag kitermelési, illetve beszerzési és feldolgozási, a termék gyártási, forgalmazási, a hulladék begyűjtési, szállítási, újra-feldolgozási, újra-használati adatokat, készleteket és kapacitásokat, valamint költségeket, továbbá – adott esetben – a helyettesítési lehetőségeket, a kibocsátási/terhelési információkat (pl. ÜHG, VOC, ózonkárosító, veszélyes illetve kockázatos anyag), az energia igényeket és forrásokat. Az előkészítő munkába célszerű bevonni az érintett kitermelők, gyártók, forgalmazók, importőrök, hulladék-gyűjtők és hasznosítók, ártalmatlanítók képviselőit és az érintett, a területen aktív civil szervezeteket.

Az egyes anyagáramokra vonatkozó javaslatainkat a 3. függelékben foglaltuk össze.

Budapest, 2019. Február 14.-én

Országos Környezetvédelmi Tanács

függelék

A harmonizálandó, EU körforgásos gazdasági irányelvek és felülvizsgálatra javasolt hazai hulladékgazdálkodási jogszabályok

A 2018. június 14-én kihirdetett, 2018. július 4-én hatályba lépett és 2020. július 5-ig érvényesítendő jogszabálycsomag a következőket tartalmazza:

- (EU) 2018/851 irányelv a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról;
- (EU) 2018/852 irányelve a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelv módosításáról.
- (EU) 2018/850 irányelv a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK irányelv módosításáról;
- (EU) 2018/849 irányelv az elhasználódott járművekről szóló 2000/53/EK irányelv, az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és - akkumulátorokról szóló 2006/66/EK irányelv, valamint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelv módosításáról.

Az előírások hazai érvényesítéséhez értelemszerűen módosítandók a harmonizációt megvalósító hazai jogszabályok:

- 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról;
- 2011. évi LXXXV. törvény a környezetvédelmi termékdíjról
- 343/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról
- 442/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről;
- 445/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet az elem- és akkumulátorhulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről;
- 197/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről;
- 369/2014. (XII. 30.) Korm. rendelet a hulladékká vált gépjárművekről;
- 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről.

Az irányelvekben meghatározottak teljesítése érdekében azonban elkerülhetetlen az összes hulladékos végrehajtási szabályozás áttekintése és szükség szerinti módosítása, különös tekintettel a következőkre:

- 439/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vételéről, valamint hatósági engedélyezéséről

- 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
- 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről
- 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról
- 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól
- 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól
- 180/2007. (VII. 3.) Korm. rendelet az országhatárt átlépő hulladékszállításról
- 310/2013. (VIII. 16.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tervekre és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról
- 318/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet a hulladéklerakási járulék megfizetéséről és felhasználásának céljairól
- 533/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet az újrahasználatos csomagolóanyag bérleti rendszerének szabályairól
- 209/2005. (X. 5.) Korm. rendelet a betétdíj alkalmazásának szabályairól szóló módosítása
- 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről
- 69/2016. (III. 31.) Korm. rendelet az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátására létrehozott szervezet kijelöléséről, feladatköréről, az adatkezelés módjáról, valamint az adatszolgáltatási kötelezettségek részletes szabályairól
- 317/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet a közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről
- 64/2008. (III. 28.) Korm. rendelet a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló módosítása
- 292/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet a nem rendszeres hulladékszállítás szabályairól és az ennek során eljáró állami szervek kijelöléséről szóló módosítása
- 68/2016. (III. 31.) Korm. rendelet az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervre vonatkozó részletes szabályokról
- 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól
- 13/2017. (VI. 12.) EMMI rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről

Országos Környezetvédelmi Tanács

- 1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet a köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről
- 103/2003. (IX. 11.) FVM rendelet a növényvédő szerrel szennyezett csomagolóeszköz-hulladékok kezeléséről
- 43/2016. (VI. 28.) FM rendelet a hulladékgyűjtéssel kapcsolatos ártalmatlanítási és hasznosítási műveletek felsorolásáról
- 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet a hulladékjegyzékről
- 29/2014. (XI. 28.) FM rendelet a hulladékégetés műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértékeiről
- 144/2012. (XII. 27.) VM rendelet a PCB, valamint a PCB -t tartalmazó berendezések kezelésének részletes szabályairól szóló módosítása
- 145/2012. (XII. 27.) VM rendelet a hulladékolajjal kapcsolatos hulladékgyűjtési tevékenységek részletes szabályairól
- 14/2008. (IV. 3.) GKM rendelet a bányászati hulladékok kezeléséről
- 16/2015. (IV. 9.) NFM rendelet a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal miniszter részére történő hulladékgyűjtési közszolgáltatást érintő adatszolgáltatás rendjéről

A felsoroltak mellett célszerű áttekinteni a következő törvények hulladékkal, illetőleg képződése megelőzésével kapcsolatos törvényeket is:

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről
- 1993. évi XLVIII. törvény a bányásatról

Számszerű követelmények és határidőhöz kötött kötelezettségek

- A kiskereskedelmi és fogyasztói élelmiszer-hulladék mennyisége 2030-ra globálisan csökkenjen 50%-kal;
- 2023. december 31-ig meg kell oldani, hogy a bio hulladékot, vagy a képződés helyén különítsék el és dolgozzák fel újra, vagy külön gyűjtsék össze;
- Elkülönített hulladékgyűjtési rendszert kell bevezetni, legalább a papír, a fém, a műanyag és az üveg hulladékra, 2025. január 1-ig a textil hulladéokra;
- Építési-bontási hulladék válogatási rendszert kell kialakítani legalább a fa, az ásványi eredetű anyagok (beton, téglá, cserép és kerámiák, kövek), a fém, az üveg, a műanyag és a gipsz elkülönítésére;
- A települési hulladék újra-használatra előkészített és újra-feldolgozott mennyiségét
 - 2025-ig 55%-ra,
 - 2030-ig 60%-ra,
 - 2035-ig 65%-ra

kell növelni. Ez öt évvel halasztható, ha 2013-ban ez nem érte el a 20%-ot, vagy 60%-nál többet raktak le hulladéklerakóban. Halasztás esetén az adott évekre 5-5%-kal kevesebbet kell teljesíteni. A halasztást végrehajtási tervvel kell alátámasztani;

- A háztartásokban képződő veszélyes hulladék számára 2025. január 1-ig elkülönített gyűjtési rendszert kell létrehozni;

- 2035-ben a települési hulladék 10%-a rakható le. Ez 5 évvel halasztható, ha 2013-ban a lerakott mennyiség meghaladta a 60%-ot, de max. 25% rakható le 2035-ben. A halasztást végrehajtási tervvel kell alátámasztani;

- A már meglévő kiterjesztett gyártói felelősségi rendszereket 2023. január 5-ig a keretirányelvben leírtaknak megfelelően át kell alakítani;

- A csomagolás terén 2024. december 31-ig olyan, a keretirányelvben leírtaknak megfelelő kiterjesztett gyártói felelősségi rendszereket kell kialakítani, amelyek teljesítik a következő hasznosítási célokat:

• újrafeldolgozás:	2025-re	65%	2030-ra	70%
• műanyag:		50%		55%
• - fa:		25%		30%
• - vasfémek:		70%		80%
• - alumínium:		50%		60%
• - üveg:	70%		75%	
• - papír/karton:	75%		85%	

Országos Környezetvédelmi Tanács

A fenti arányok teljesítésére 5 év halasztási lehetőség van, de a megadott években ez esetben sem lehet 15%-nál nagyobb hiány összesen két anyagfajta tekintetében, és egyik anyagnál sem lehet 30%-nál alacsonyabb teljesítés, üveg és papír esetén pedig nem lehet 60%-nál alacsonyabb arány.

OKT Titkárság: 1055 Budapest, Kossuth tér 11.
Postacím: 1860 Budapest.
Telefon: 1- 79 51063; 1- 79 53699. Fax: 1- 79 50429.
E-mail: okttitk@fm.gov.hu
www.oktt.hu

Kiemelt anyagáramok

Építési-bontási hulladék

Mindenekelőtt meg kell alkotni az évek óta várt végrehajtási rendeletet, amelynek tartalmáról már számos elképzelés többször bemutatásra és megvitatásra került. Ennek kapcsán szükséges az építésügyi szabályozás áttekintése és az összhang biztosítása érdekében szükség szerinti módosítása is. A kialakítandó szabályozásnak a megfelelés érdekében ki kell térnie a „piperebontás” és az utóválogatás (újrahasználhatóságra is tekintettel, pl. nyílászárók, szerelvények) követelményeire, az újra-használat és újra-feldolgozott anyagok használatának feltételeire, a hulladékból építőanyag minőségi, felhasználási kritériumaira. Az elsődleges építőanyag felhasználás kiváltása érdekében felül kell vizsgálni a kapcsolódó környezethasználati díjak (pl. bányajáradék, területhasználat) mértékét és alkalmazását. Rendezni kell a Ht-ben és a bányatörvényben már érintett kitermelt szennyezetlen föld és kövek hulladékstátuszát.

Szükséges a képződő hulladékért (melléktermékért, másodnyersanyagért) viselt felelősség egyértelmű rögzítése; javasoljuk, hogy akár mint a hulladék termelője, akár mint az építmény gyártója a felelősség egyértelműen a kivitelező (a fővállalkozó) legyen, amelyet adott esetben szerződésben rögzített módon és feltételekkel adhat át alvállalkozónak vagy az építető megbízónak.

Célszerű a kialakítandó szabályrendszerbe, a zöld közbeszerzési feltételeket is beépíteni, valamint – szintén a Ht-ban már szereplő – azbesztpala kérdés,- megoldásának végrehajtási kereteit.

A kitermelt, bontott, újra-feldolgozott építőanyagok forgalmának elősegítése érdekében hasznos lenne egy „ÉBH börze” fokozatos bevezetése – amelyen keresztül az anyagok minőség és mennyiség szerinti nyilvántartása is megoldható lenne.

Biohulladék /élelmiszerhulladék

A hulladékképződés megelőzése szempontjából e területen fontos hangsúlyozni, hogy képződő és kezelendő hulladékként csak a hulladékgyűjtő/kezelő rendszerekbe kerülő mennyiséggel kell számolni, ezért (is) alapvetően szükséges a házi, közösségi komposztálás, a mulcsozás, a saját helyi mezőgazdasági, erdészeti, közterületi biomassza felhasználása.

Az összegyűjtött hulladéknál mulcsozás, komposztálás és biogáz-kinyerés, biodízel előállítás, takarmányozás lehet felhasználási terület, figyelembe véve az állati melléktermék szabályokat (a növényi és az állati eredetű bio hulladék ennek megfelelő, technológiailag és célszerűségileg indokolt mértékű elkülönítése szükséges). A kezelés eredményeként előállított termékek összetétele és minősége alapján ki kell dolgozni a termékek felhasználási keretfeltételeit – különösen a komposztok és fermentátumok esetében – hulladékstátusz megszűnése (talajvédelem és talajerő-pótlás, művelési ág, növénykultúra, terhelhetőség).

.....

A lakossági bio hulladék: lerakótól történő eltérítése érdekében ösztönözni szükséges a házi és közösségi komposztálást és mulcsozást. Az így nem hasznosuló bio hulladék gyűjtését a zöld hulladék mellett ki kell terjeszteni a (növényi) élelmiszer-hulladéokra, adott esetben a házhoz menő elkülönített gyűjtés kiterjesztésével a sűrűn lakott településeken.

Külön figyelmet kell fordítani a fahulladéokra – a bútorigar, a nyílászárók, raklapok hulladéka nem bio hulladék és nem tűzifa, ha azok ragasztókkal, festékekkel, fakonzerválókkal kezelték vagy szennyezettek.

Csomagolási hulladék

A csomagolásról a MGYOSZ előkészítésében külön tanulmány és javaslat készült, amelyet az OKT is több alkalommal megvitatott. Az abban szereplő ajánlásokat az OKT is megfontolásra javasolja, tekintetbe véve a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal kapcsolatban általában leírtakra.

Ezen túlmenően célszerű elkülöníteni a lakossági és az ipari/kereskedelmi csomagolásokat, akár elsődleges, másodlagos vagy harmadlagos csomagolásról van szó.

Alapvetően fontosnak tartjuk a vonatkozó szabályozás hatályának olyan módosítását, hogy az uniós kötelezettségnek megfelelően a tárgyi hatály valóban a csomagolásra, az alanyi hatály a csomagolt áru gyártójára (első hazai forgalomba hozójára) terjedjen ki.

A lakossági hulladék elkülönített gyűjtése kizárólag a közszolgáltatás keretében nem oldható meg, mind összetétele, mind szennyezettsége miatt extra utóválogatási és tisztítási eljárásokra van szükség a megfelelő újra-feldolgozhatóság biztosításához. Javasoljuk a kiterjesztett gyártói felelősség fokozottabb érvényesítését és alkalmazását, egyes anyagáramoknál a „kollektív egyedi” teljesítés lehetőségét (lásd pl. az üvegcsomagolás vissza/átvételi kötelezettségét). Ismételten megfontolásra javasoljuk az italcsomagolásoknál az ösztönző betétdíj vagy visszavételi díj alkalmazásának megvizsgálását, ami mennyiségben és minőségben eredményesebbé teheti az újrafeldolgozást.

Műanyag hulladék

A műanyag csomagolásokra itt nem térünk ki, azokra is vonatkoztatjuk a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal, illetve a csomagolással kapcsolatban korábban, átfogóan leírtakat.

Véleményünk szerint a műanyag (tartalmú) termékek esetében – a csomagolást is beleértve – egyértelműen a végleges SUP szabályozás szerint kell eljárni. E mellett azonban azoknál a termékeknél, amelyek célszerűen és széles körben helyettesíthetők, indokoltnak tartjuk a forgalmazás termékdíjjal történő korlátozását. Ez azonban csak akkor lehet hatékony, ha a fogyasztó közvetlenül érzékeli és érti, hogy külön termékdíjat fizet az ilyen terméknél. Az intézkedések bevezetését mindenképpen az adott termék(típusra) elvégzett, életciklus szemléletű elemzésre van szükség. A műanyag csomagolások forgalmának korlátozásánál is a fokozatos bevezetés és szigorítás lehet célravezető.

Ugyanakkor felhívjuk a figyelmet arra, hogy nem lehet a műanyagokat összességében egy kalap alá venni, számtalan összetételű és tulajdonságú, funkciójú műanyag létezik,

.....

.....

amelyeknek újrafeldolgozása, hasznosítása megfelelő elkülöníthetőségük mellett eltérő technológiákat is igényel. Meg kell vizsgálni, mely műanyag hulladékok újrafeldolgozására van lehetőség, és amelyek anyagában történő hasznosítása nem megoldott, azok tiltása, korlátozása (EU műanyag-stratégia, SUP) lehet indokolt. E területen minden alkalommal felvetődik az egyes használati funkcióknál az egységesítés igénye, ami viszont szintén csak az adott funkció és anyag életciklus szemléletű vizsgálatával alapozható meg. Ez utóbbi keretfeltételeit általánosan kellene megállapítani.

Minden tiltó vagy korlátozó intézkedés bevezetésénél fontos tartjuk a fokozatosságot, valamint a bevezetés menetrendjének közzétételét az érintetteknek biztosítva a kellő felkészülési időt.

Üveghulladék

Az üveghulladék esetében is megfontolásra javasoljuk a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal, illetőleg a csomagolással kapcsolatban általában leírtakat. Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy a csomagolási üveg mellett az építési-bontási hulladékhoz tartozó síküveg, illetve a gépjárművek és az elektronikai berendezések bontásából származó speciális üvegek hasznosítására is gondolni kell az azokra vonatkozó hasznosítási arányok teljesítésekor.

Az üzletekben történő átvételi kötelezettség bevezetését hasznos előrelépésnek tartjuk a gyártói felelősség közvetlen érvényesítése felé, azonban a végrehajtást és annak annak ellenőrzését erősíteni szükséges. Nem tartjuk szerencsésnek a gyűjtőszigetek közszolgáltatásból történt kivonását, különösen úgy, hogy nem lépett helyébe házhoz menő gyűjtés.

Szükség lenne a betétdíjas és az újra-használati rendszerek ösztönzésére, gyűjtési cél- és arányszámok kialakítására.

A csomagolási üvegre vonatkozó intézkedések sajnos még mindig alapvetően az italcsomagolásokra koncentrálnak, pedig a forgalom jelentős részét teszik ki az egyéb élelmiszeripari (befőtt, konzerv, fűszerek, stb.) üvegcsomagolások is.

Papírhulladék

A papírhulladékkal kapcsolatban lényegében csak a csomagolási papír/kartonra vonatkozik számszerű követelmény, ezzel kapcsolatban szintén megfontolásra javasoljuk a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal, illetőleg a csomagolással kapcsolatban általában leírtakat.

Ugyanakkor termékdíj terheli a reklámhordozó és az irodai papírokat is, amelyekre viszont nincs hasznosítási követelmény. Javasoljuk megfontolni a nem csomagolási papír gyűjtésének és újrafeldolgozásának – a közszolgálati elkülönített gyűjtés mellett – a gyártói felelősségi körbe történő bevonását.

Gépjárműhulladék

.....
Bár a körforgásos jogszabálycsomag csak a vonatkozó irányelv adatszolgáltatási tartalmát érinti, e területen is lenni tennivaló.

A hivatalos eljárásnak megfelelően hulladéknak minősült gépjárművek újrafeldolgozásban a statisztikák szerint megfelelően teljesítünk. Az új és használt gépjárművek forgalomba helyezési, a forgalomban lévő és a kivont gépjárművek szám szerinti adatai nehezen egyeztethetők össze. Szükséges lenne a gépjármű-nyilvántartási rendszerek felülvizsgálata, az ideiglenes és a végleges kivonásra vonatkozó előírások és lehetőségek áttekintésére és egyértelművé tételére, a biztosítók elszámolásban játszott szerepének tisztázására.

Emellett szükséges lenne a használt/hulladékká vált gépjárművek bontásának, felújításának, az alkatrész-kereskedelemnek a fokozottabb ellenőrzésére az illegális bontások kiszűrésére.

A gyártók és a forgalmazók visszavételben és az újrafeldolgozásban játszott szerepe, gyártói felelősségük teljesítése szintén megérdemelne egy külön elemzést.

Elem/akkuhulladék

Ez az a terület, ahol a gyártói felelősségi és a termékdíjas kollektív rendszer is kielégítően működik, ezek tapasztalatai jól felhasználhatók lennének a többi gyártói felelősségi rendszer felülvizsgálatánál. Mindemellett e területen is megfontolásra javasoljuk a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal kapcsolatban általában leírtakat.

Elektronikai hulladék

Az új, 6 kategóriás rendszerre történő átállás tavaly történt, ennek következményei és eredményei ma még nem ismertek.

Az EU követelményeket eddig minimális szinten, de teljesítettük, azonban a gyártók és forgalmazók felelősségének fokozottabb érvényesítése, érdekeltségük növelése nélkül kétséges a jövőbeni célkitűzések elérése.

Intézkedéseket kell hozni a hulladékképződés megelőzése, elsősorban a tartósabb és javítható termékek gyártásának és forgalmazásának ösztönzésével, a javító-hálózatok bővítésével. Támogatni kell a közösségi, bérleten alapuló rendszereket (termékértékesítés helyett szolgáltatás). Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a fogyasztók tájékoztatására a visszavételi kötelezettségekről és a visszaadási lehetőségekről, a helytelen kezelés veszélyeiről.

Megfontolásra javasoljuk a gyártói felelősségi rendszerekkel és a termékdíjjal kapcsolatban általában leírtakat.

Textilhulladék

Az irányelv alapján elkülönített gyűjtési rendszert kell bevezetni a textilhulladékokra is. Megjegyezzük, hogy véleményünk szerint, a hangsúlyt a megelőzésre, azaz a textilárak hulladékká válásának elkerülésére kell helyezni, leginkább a feleslegesnek ítélt ruhaneműk visszagyűjtésével, válogatásával, szükség szerinti tisztításával, javításával és újrahasználatának biztosításával.

Jelenleg ilyen tevékenységet alapvetően a segélyszervezetek bevásárlóközpontok bevonásával végzik, lényegében önkéntes alapon. Ez a megoldás nyilván nem elégíti ki a gyűjtési rendszer

.....

Országos Környezetvédelmi Tanács

kívánalmait, szükség lesz valamilyen szervezett, szabályozott megoldásra is, amely célszerűen gyártói felelősségen alapulhatna. A kötelező elkülönített gyűjtés bevezetésével szükség lesz válogatási, újrafeldolgozási kapacitásokat, gépparkot fejleszteni, a működési költségeket fedezni. Tudomásunk szerint ilyen tevékenységet nagyüzemi méretekben a Textrade Kft. foglalkozik Magyarországon, amely a téma kezelésére ismereteink szerint javaslatot is kidolgozott.

A célravezető megoldás kialakítására szükségesnek tartjuk a területen érintettekkel egyeztetni (ruházati nagy és kiskereskedelem, segélyszervezetek, feldolgozók, használtruha forgalmazók). Olyan rendszert kell kialakítani, amely tekintettel van a jelenleg működő használtruha kereskedőkre és többnyire kisvállalkozás újra-feldolgozókra, és elsősorban az újra-használatot, az újra-használatra előkészítést támogatja.